

Sait Faik'in bir mektubu

17.10.90

TT-381199

SELİM İLERİ

HAYAT yalnızca kitaplarla, şiir, müzik, sinema, tiyatroyla örülü olsaydı, yaşamak daha güzel olabilirdi. Buna benzer bir sözdü, **Edith Piaf**'in bir söyleşisinde okumuştum. Piaf'la ilgili kalın bir kitap, kuşu kâğıda basılmış fotoğraflar, afişler, konser programları, yığınla ayrıntı. O fotoğraflara defalarca baktım. Hayatı toz pembe görmek isteyen Piaf hızla çöker. Ufacık bir kadındır ama, yüzü çok güzeldir. Kısa sürede alkolün, uyuşturucunun yıkıntılarını belirtecektir yüzünde. Bununla birlikte Piaf'ı yikan salt uyuşturucu ve alkol mü?

Marguerite Duras'ın yaşadığı yerleri tek tek saptayan **Michelle Porte**, o mekânların kitaplara, filmlere yansımalarını tartışır. Evlerin, ormanların, Mekong'da atlı arabaların, bir yaz gecesi saat on otuzda terk edilmiş, kayboluşların fotoğrafları yanında Marguerite Duras da görünür. Bu, olağanüstü güzel genç kız, her şeyden önce hülyalı gözleri, çocuksu hali tavrı, öpmek isteği uyandıran dudaklarıyla belleği altüst eder. Bize göre fotoğrafın solundaki sayfada, "**Orada on sekiz yaşımdayım**" diyor yazar.

Sevgili'nin ilk sayfasını açar açmaz: "**Çabucak işi-ten geçiverdi yaşamımda. Daha on sekiz yaşımda işi-ten geçmişti. On sekizle yirmi beş arasında beklenmedik bir yöne gitti yüzüm. On sekizinde yaşadım.**"

Saniyorum alkoller, uyuşturucular Marguerite Duras için de söz konusudur. Ama onlar yaşamış insanlardır. Şunları da Duras söylüyor: "**Hayatımda müthiş bir şey oldu. Y.A. bir erkek. Bu erkek benden çok daha genç, bunun burada hiç önemi yok. Basit insanları yaşı bir kadınıla yaşadığı için ona acıyor; oysa bunun hiç önemi yok.**" Michelle Porte'un Las Lieux de Marguerite Duras'ının son sayfalarında gözlüklü, yorgun, yaşlı, saçları taraz taraz bir kadın bize bakar, okura, yaşamaktan kaçınmış okura. "**Artık kaybedeceğimiz bir şey yok**", diyor başka bir söyleşisinde, okura; "**Ne benim sizden, ne de sizin benden.**" Tipki Edith Piaf'ın Theo'yla söylediği şarkıda, belki de Theo'ya söylediği şarkıda aşkı kutsaması gibi. Aşk Piaf'a onca acı çektirmiştir ama, artık yitirilecek hiçbir şey yoktur, hiçbir şey kalmamıştır.

Sait Faik'in, sanırım toplu eserinin yeni basımlarına eklenmemiş. **Memet Fuat**'ın bir seçkinde yer alan o mektubu var. Bir başka mektubun satır aralarında kurşunkalemle çiziktirilmiş bir mektup:

"**Öyle saniyorum ki arkadaşlığımız uzun sürecek izin verirse. Güzel şeyler olursa sen sonra çıkarırsın.**"

Memet Fuat'ın deyişle "**bu kırık dökük satırlar**" farklı hisler duymuş, yaşamak istemiş insanın dar kalıplarla donatılmış toplumdaki yipranarak yok oluşuna tanıklık etmektedir. Burada Sait Faik moral değerlerle ilişkisini dile getirir. Mektubun sarhoşken yazılmış olduğunu düşünüyorum. Yazar, yine de bilincin denetiminden arınmamış. Yine toplumun değer yargıları, moral değerlere baskın çıkıyor:-

"**Hatta iftiraları bile hoş görüyorum. Mizacımda olmayan bir şey ama, olsa da bir leke gibi görmem. Herhangi bir mordan çıkabilir. Talim terbiye bile belki köklerini sempatiler, hem de kuvvetli sempatilerden aldık. Sokrat da zehir içti.**"

İftiralar... İftiraların neler olduğunu tahmin edebiliyoruz; Sait Faik konusunda çok yazıldı. İftiralar, yaşı bir kadının genç bir çocukla birlikte olması gibi bir şeydir, yakını sayılmış bir şey. Dar kalıplarla donanmış toplumda, moral değerlere sığınmak imkânsız olmalı ki, uzun sürmesi temenni edilmiş arkadaşlıkta, "**Güzel şeyler olursa sonra sen çıkarırsın**", sözü bir uğursuzluk gibi daha ikinci cümlede duyulsa. Güzel şeyler ancak rastlantı olabilir, sonra siz çıkarırsınız, buruşturup atarsınız çöp sepefine.

Oysa güzel şeylerin olmadığı, pek az olsa bile rastlantıya bırakıldığı hayatlar, cimrice yaşanacak, erdenlik her zamanki gibi uçsuz bucaksız bir çirkinliği terkisine alacaktır, terkisine ala ala çirkinliği alabilecektir.

Duras'ın yolunu kesen adam, yaşamış hayatlara, yaşamış insanlara sevgisinin açıklar: "**Öteden beri tanımın sizi. Herkes gençliğinizde çok güzel oluyordu olduğunuzu söylüyor, bense şimdiki gençliğinizden daha güzel bulduğumu söylemek için geldim, gençlik yüzünüzü bu şimdiki, bu harap yüzünüz kadar beğenmezdim.**"

On sekiz yaşındaki fotoğraflarına kırkımda da benzemek için ne çok uğraştığımı düşünüyorum.

Kişisel Arşivler için İstanbul Belleği
Taha Toros Arşivi

* 0 0 1 5 8 1 1 9 9 0 1 0 *